

NAPLO

Előfizetési ár:
Egész év 3 (3) Ft. | Egyes szám ára 4 fill.
Fálysudvarokan 6 fill.
Megjelen minden hétfőn reggel 7 órakor

Felelős szerkesztő:
DERÉKY ANTAL

Igazgató:
ERDÉSZ ZSIGMOND

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., DOHANY-UTCZA 88. SZ.
Közlemények átvétele csak jelzéssel van megengedve

Zsupán, mint antiszemita Gyilkosság az országuton

Zsupán, mint antiszemita.

Egy disznókereskedőt, akinek fő-foglalkozása, hogy malacokból disznókat neveljen és aki csupán pusztán véletlenségből nem libákat, hanem disznókat hizlal, a szereplési viselkedés nyavalyája lepett meg, a mely betegség a mult hét egyik napján öriöngővé tette. Dühöngött, kézzel-lábbal rugdalózott és sajnos, nem találkozott edzett legények, akik kényszerzubbonyba bujtatták volna, hogy megfékezzék. Pedig súlyos volt a nyavalyája. Vízión is voltak és a láb még 42 foknál is feljebb szállott, mert a szokottnál is félrébb beszélt.

A modern Zsupán otrombául hangzó támadást intézett a „kóbit”, magyarul szólva, a zsidóság ellen, tehát antiszemita. Tette pedig ezt abba a fényes épületbe, amelynek építéséhez a „kóbit” is, sok millióval járultak, s amely épületet a „kóbit” is joggal vallhatnak rész tulajdonosnak. Ez teszi súlyosabbá az esetet. Mert ha Zsupán ur szűk családi körben, esetleg disznai között, avagy fehér asztalnál nyilatkozik, senkinek semmi köze a dologhoz, mert az Zsupán ur sajátos joga, hogy ki-keres az orra tetszik, vagy nem tetszik neki. Zsupán ur azonban az ország színe előtt nyilatkozott. Tehát olyan helyen, ahol nem szabad lett volna nyilatkoznia. Joggal gyakorolunk tehát, a társadalom nevében kritikát s joggal bíráljuk elmondott hülyeségeit.

Nem a „kóbitak” akarjuk megvédeni. A magyar zsidóságnak erre szüksége nincs. De erős íkét akarunk verni hasonló, izléstelen támadások megfékezésére. A magyar parlamentben nem szabad megtűrni, hogy a felekezeti gyűlölkö és szikrája onnan pattanjon ki. Sőt ha véletlenül ott fogna tüzet a szikra, egyesült erővel kell azt lábbal eltiporni, hogy lángra ne kapjon. Faj és felekezeti gyűlölködéssel az ország sorsát elintézni nem lehet. De mint Zsupán ur is tapasztalhatta, még a választások sorsát sem. Mert nem elég az, hogy valaki a Bauern Verein elnöke legyen. Hasra vágódni ezért előtte senki sem fog. Szükséges ugy-e, hogy a „kóbitak” is parolázzon és „szíves támogatásukat” kérje. Rut dolog a hálátlanság. Zsupán

uram. Miért törli ki emlékéből Budapestet azt a sok „kóbit”, akikkel a jó öreg vidéken oly szívesen parolázik. A pénznek ugy-e nincs szaga. Sertésárban elfogadja, ugy-e, a „kóbit” pénzt is, még ha illatosabb is a sertésól penetráns levegőjénél. Csak vigyék a disznót. Kóser ember veszi, vagy trélli, az egyre megy.

Bocsásanak meg olvasóink e hangért, amelyet e sorok írója használ — aki nem tartozik a „kóbit” felekezetéhez — de a darócot, csak durva fonállal lehet varrni. Illemtudóan csak illetudó emberekkel lehet beszélni. Ebből a szempontból bátran ajánlhatjuk Zsupán urnak a „Pesti művelt társalgót” és egy jó lexicont, amelyből megtanulhatja a „bakaret” és „kontingenst”. Talán akkor megpróbálkozhatik Sándor Pállal újból polemizálni, de akkor is csak talán. S ha majd annyi agrártudományt szí magába Zsupán ur, mint amennyi kereskedelmi tudomány Sándor Pál kis újjában van, akkor kiállhat majd a porondra, hogy a nem-agrárius hitet valló „kóbitak” vitatkozzék. Mert ehhez nem elég a pusztá disznótudomány. Egyéb is kell.

A Napló nem egyszer mutatott rá a következményekre, amelyet az agráriusok féktelenkedései idéztek és idézhetnek elő, nemcsak a kereskedelem és iparban, hanem a szorosan vett társadalmi életben is. Ime az első torz-szüllött: az antiszemitizmus.

És Károlyi Mihály gróf azonosította magát a modern Zsupán össze-vissza, értelem nélkül való beszédével. Gratulált neki. Tehát ebből ítélve, azt kell hinnünk, hogy ő is antiszemita. Kíváncsiak vagyunk tehát, összeférhető-e az antiszemitizmus az OMGE elnökségével?

Annvit azonban konstatálhatunk a szélsőségekkel szemben, hogy ha iparunk és kereskedelmünk, tehát „kóbitaink” és Sándor Páljaink nem volnának, hiába lennének sok milliót érő hitbizományok, nem volna szükség OMGE-ra és nem volna ma gróf Károlyi Mihály az OMGE elnöke.

Tiltakoznunk kell tehát, a nemtelen fegyverekkel való harcolás ellen, amelynek árát ismét csak a kereskedő, iparos és középosztály adhatja meg. Vigyázzunk. Láttunk

már koldus milliost, de tudunk milliomos koldusról is. A pénznek nincs szaga, ha kell, egészen mindegy zsidó, vagy agrárbank adja-e, vagy épenséggel „kóbitól” vesszük-e fel.

Mezey László.

A hivatalnok felesége.

Szerkesztőségünk ismeretlen kézből, de egy hivatalnok nagyon okos feleségétől a következő levelet kapta, melyet érdemesnek tartunk szó-ról-szóra leközölni:

Tisztelt szerkesztő ur, ne vegye gorombaságnak, ha azt mondom, hogy maguk férfiak sok mindenhez nem értenek, ami a fehérség gondolkodásának körén kívül esik, de a drágaságról bizony vaimi keveset tudnak. Annak már csak mi vagyunk a szakértők, mi, szegény asszonyok, akik ugyancsak törjük magunkat, hogy a gyomornak is, a szememnek is jusson és lakás, élelem, ruházkodás, gyermekek iskoláztatása, olykor egy kis szórakozás és adó, meg mindenféle egyéb teher és szükség kikerüljön — abból a kevésből (mert mindig kevés!), amit az urunk elseljén pénzül hazahoz a hivatalából. Az urak ott az ország-házában meg egyebütt sokat fecsegtek a drágaságról, nem érihetnek hozzá, mert csak nagyjából és felületesen ítélkeznek, mint a férfiember rendszeren. Mégis csak jó volna egy pár asszonyt is beválasztani az országgyűlésbe, majd megtudnák akkor az igazat, ahogy mi asszonyok látjuk.

Én tisztviselő felesége vagyok, az uram szép állásban van, tehát mutatni is kell valamit: de a fizetés kevés. Nem üzök puccot, nem költek, nincs is miből, nem járok kávéházba, a családcimnek élek és egy fölösleges krajcárt ki nem adok.

De tisztességesen kell laknom, tisztességesen kell öltözködnöm és az uram sem ronthatja el a karrierjét azzal, hogy rongyos cipőben és kinőtt, kopott ruhában vagy formájából kiesett, ócska fakó kalapban járjon. Rend és tisztaság nélkül élni sem tudnánk, mindez pedig végtelenül drága országszerte.

Az uram csak a panaszaimat hallja, de én tudom, mi a drágaság. A kofán, boltoson, a mézszárszékekben, a hentesen, a zöldségen, a liszten, a tejben, a vajon, a tojásban, a kávéban,

cukron, kávéban, a fán minden szükségleten keresztül érzem nap-nap után a mindig fokozódó és elviselhetetlen drágaságot. És ha szólok a kofának, még ő haragszik, mert azt mondja, hogy ő sem kap semmit ingyen. És drágább a szabó, drágább a suszter, drágább lett a cseléd, a nyomoruságos és kényelmetlen lakásviszonyokról nem is szólnék.

Ugy látom én, hogy mi egymásnak drágítjuk meg az életét. Ugy-szólván mindenki módján felül él és többet akar mutatni, mint amennyi a zsákból telik. A látszat öli meg a valóságot és a talmi fény kezd ki az aranyat. A látszatnak áldozzuk föl a szerény, de biztos, szolid alapot. Kénytelenek vagyunk mindnyáian uszni az árral és életünk módja szélesebb arányu, mint a jövedelmünk.

Egymásnak drágítjuk meg az életét egyébként is. Mindenki, aki valamit termel: a gazda, az iparos, a munkás fölszórja az árakat a fogyasztás rovására. De minthogy minden termelő egyuttal fogyasztó is — abban, amit más is termel, — nyilvánvaló, hogy a különböző gazdasági ágazatok egymást fojtogatják kölcsönösen a drágaság fokozásával. Fogyasztó lévén a kereskedő is és érezvén magán a drágaság súlyát, olyformán segít magán, hogy fölszórja a közvetítés jutalékát és ezt a fogyasztás piacára hárítja. A gazda, az iparos, a kereskedő, a munkás fokozódó terheit nyomban a fogyasztók nyakába, vagyis másra veti. A kofám, ha háziura stájerol neki, másnap már egy pár krajcárral drágábban árusítja a petrezselymet, meg a hagymát. Egy szót se szólhatok, mert különben gorombásodik — egyik úgy, mint a másik, mert ebben a kofák föltétlenül szolidárisak.

De gazda, iparos, munkás, kereskedő és kofaasszony: mindenik a rája nézve terhes drágaságokat áthárítja a többire, a nagyközönségre és a fogyasztók egyetemes tömegére. Csak egyetlenegy társadalmi réteg nincs abban a helyzetben, hogy a drágaság elviselhetetlen terhet másra hárítsa s ezt a réteget mi alkotjuk: a tisztviselők. Az általános drágulás közepette mi vagyunk a tormába esett féreg. Mert amidőn valamely termelő ágazata a munkának fölszórja az árakat, egyedül a tisztviselők azok, kik a drágaságot nem oszthatják meg soha senkivel. Az árak növekedését és mindenféle

számlák beteges dagadást mi érez-
zük meg a legteljesebb mértékben.

Szóval baj van, nagy baj a drága-
ság körül. De csak mi szegény asz-
szonyok tudjuk megmérni igazán az
életnek és megélhetésnek rettentő
nehézségeit. A férfiak?! — Mit tud-
nak azok? Tisztelettel:

Egy hivatalnok felesége.

A Napló Mindenütt

nyilvánosság.

A mult hét legnagyobb szenzá-
ciója egy hírneves írónk és nem
kevésbé hírneves művésznőnk hir-
telen keletkezett nagy szerelmi ügye
képezte. Molnár Ferenczel és Var-
sányi Irén ügyével foglalkozott a
fővárosi és vidéki sajtó, de foglal-
koztot vele a közönség legszélesebb
rétege is, mely véleményünk szerint
egészen illetéktelenül avatkozott ebbe
a tisztán magán és intim családi
ügybe, mely kényes részleteinél
fogva egyáltalán nem tartozik a
nyilvánosság elé és legjobban a
közvéleményt kompromittálja, mely
falánkul ráveti magát a szenzációkra
még akkor is, ha azok a mindenki
előtt szent családi fészek intimitásait
dobja a nyilvánosság elé. Beteges,
fékélyes kinövés ez a mi züllött
társadalmunknak, szenzációt haj-
hászó közéletünknek és a legnagyobb
bünt és megbocsáthatlan izléstelen-
séget az követte el, aki ezt a privát
és intim ügyet a maga kínos rész-
leteivel a nyilvánosság előtt elsőb-
ben szellőztette. Magyarazatot csak
abban talál, hogy a mi közönsé-
günk éretlen és indiszkrét és a leg-
nagyobb cinizmussal még azt is
tudni akarja: mit eszik, mit iszik
az író vagy művész, hogyan öltöz-
ködik és kinél rendeli meg a ruháit?
Sehol a világon nem törődnek ezzel
ugy mint nálunk és mindenhol a
világon megelégszenek az író mun-
kájának, és a színművészek — vagy
akár egyéb művészek — alkotásai-
nak tárgyilagossá elbírálásával. Erre
különösen kellene ügyelni nálunk,
ahol nem vagyunk olyan bővében
az írói és művészi tehetségeknek,
hogy magántügyeikbe való beavat-
kozással elkedvetlenítsük és esetleg
a nyilvános alkotás teréről leszorit-
suk, vagy ami még rosszabb, szü-
kebb hazájuk elhagyására kényszer-
ítsük. Hibás ebben az ügyben a
sajtó, a közönség, de talán leghibá-
sabbak az érdekeltek maguk, akik
kölcsonós, nem éppen izléses nyi-
latkozataikkal a nyilvánosság elé
cipelték intim ügyüket és egymást
még jobban kompromittálni igye-
keztek. Ideje volna már, hogy a
sajtó egyöntetűleg állást foglaljon a
családi élet benső ügyeinek, a csalá-
d becsületének nyilvánosságra való
hurcolása ellen, már csak azért is,
hogy a külföldnek ne nyújtsunk
alkalmat és anyagot erkölcsünk
züllottségére kárörvendetesen rá-
mutathatni, amit csak úgy érhetünk
el, ha magunk is megóvjuk a csalá-
d szentélyét az illetéktelen beavat-
kozástól és a nyilvánosság káros
következményeitől.

Gyermekek az éjszakában.

Látták-e már azt a sápadt kis
csöppseget, az alig ötesztendős kis
Jóska gyereket, aki halvány arcával
zavaros kék szemcskéivel, foszlá-
nyos ruhájában, félig meztlenül járja
végig a szobát, a konyhát, a hálószobát,
ahol a kőrutak összes kávéházainak

asztalát és kiaszott, vézna kezeivel
ujtságot kínál megvételre, amíg sze-
derjes ajkai úgy reszketnek a hideg-
től és fájdalomtól, hogy még a fil-
léreket kunyoráló kérést se tudja
kimondani, hanem olyan szánalmasan
tekint könyörögve az ember
arcába, hogy szinte megesis a szí-
vünk ennyi nyomor láttára... Ez a
Jósi gyerek, a kávéházi vendégek
szánalommal és részvétellel becézett
kedvence, prototipusa a budapesti
utcagyermeknek, akiket az anyjuk
vagy hozzátartozójuk kegyetlenül ki-
kerget a hideg éjszakába, hogy nyo-
morúságával megindítsa a jobbérzést
embereket. A kezükben szorongatott
és elárusításra kínált hirlap csak
világos türeget a koldulásra, melyért
nem a kis Jósit és társait, hanem
azoknak szüleit kellene megbüntetni
azzal, hogy a gyermekeket kivonják
kegyetlenkedése alól és elhelyezzék
olyan intézetekben, ahol a zsenge-
koru gyermekeket — a jövő nem-
zedékre való tekintetből — már
este hétkor lefektetik és megmentik
az éjszakai bűnök és erkölcstelen-
ségek méltelyező hatásától.

A mi szavunk nem elég erős,
hogy az intéző körököt kötelessé-
geikre kényszerítse... Mi rámutat-
unk itt a zsenge gyermekekkel üzőt
brutális bánásmódra és csak kö-
telességünket teljesítjük, ha erre irá-
nyítjuk a Gyermekvédő Liga figye-
lmét; ennek az áldásos, humánus
intézménynek módjában áll, a rend-
őrség intervenciájával megakadályozni,
hogy pénzéhes szülők maguk
dolgozzanak és ne küldjék, ne dob-
ják ki zsenge, még iskolakötelezett,
csöppnyi gyermekeiket téliközépén,
hideg éjszakákban az utcára, a kávé-
házba, ahol rájuk lépten-nyomon a
bűn vigyorgó ördögje leskelődik...
És ha felszólalásunkkal a szegény
nyomorultak közül csak egyet —
talán éppen a kis Jósit — sikerül
is megmenteni a társadalomnak és
emberiségnek, akkor is bőven meg-
leszünk jutalmazva...

IRODALOM MŰVESZET. ÉDES APÁM HALÁLÁRA.

Virágfakadaskor
Dalolni szeretél,
De a kór megtámadt,
S mikor eljött a tél,
Akkor már elmenél...
A zuzmarás szellő
Elnémított Téged.
Itt hagyadt családod,
Puha, kicsi fészeked
S banatos népedet.

A „Hargita” táján
Sóhaj száll a légben,
Sirat a szelő is
Suttogó beszédben
Fájdalmasan, szépen...
Siratnak mindenütt,
A hol csak szerettek,
Ideális lelked
Vonzóvá tett Téged,
Miért hagytlál itt minket?!

Bágyadt a napsugár,
A sírhalmod fölött,
A hol álmaidat
Lassan tovább szövöd,
Lombsuttogás között...
A szép „Hadakutja”
Felragyog előtted,
Csillag ragyogás közt
Száll égbe a lelked.
Ott van mel'ő hegyed!
Fütel-Szántó Endre.

Ujdonság a Vígsházban. A
Vígsházban szombaton mutatták
be a „Ismeretlen táncos” című vig-
játékot, mely rendkívüli bonyomadal-
mas helyzeteivel és mulattató mesé-
jével rendkívül zajos sikert aratott,
amit meg is érdemelt, mert, az élet-
ből ellesett alakjaival és éces dia-
logusával, a Vígsházban adott
francia daraboktól abban is külön-
böző, hogy kerül a frivolitást és
inkább egyszerű eszközökkel törek-
szik a hatásra. A főbb szerepekben
Harmath Hedvig és Tanay Frigyes
részvételével zajos tapsokban kitűnő
alakításukért és valóban művészi já-
tékukért. Hálás szerepekhez jutottak
még: Haraszty Hermin, Pally Rózi,
Makay Margit, Vendrey, Tapolezay,
Tihanyi, ifj. Ditrói Mór, Balassa,
Bárdy, Sarkady és Harsányi, akik
pompás ösziakkal gyönyörködtet-
ték a közönséget.

Lejárt pályázatok. A délvidéki
szinikerület, mely Polgár Károly
Pozsoryba való megválasztásával
üresedésbe jutott, a következő 3
évre Mezei Béla jelenlegi győri igaz-
gató nyerte el és így a győri szin-
házra most új pályázatot hirdetnek.
A szatmári színhelyi bizottság pedig,
kedden tartott ülésében a szatmári
színházat 3 évre Balla Béla, mostani
pozsonyi igazgatónak véleményezte
kiadni.

Debreceni színház. Zilahi Gyula
debreceni színtársulata pénteken be-
mutatta Moreto „Közönyt közönnel”
című klasszikus vígjátékát, melyben
a férfi főszerepet Zilahi Gyula ját-
szolta, a töle megszokott művészi
tökéletességgel. Szombaton az „Or-
vosok” került bemutatásra, melyben
a női főszerepet Huzella Irén ját-
szolta általában tetszés mellett; Turi
Elemér, Csige Böske, Deési Alfréd
is sok tapsot arattak kitűnő alakítá-
saikért.

Soproni színház. A soproni szin-
házban most mutatta be Nádassy
József színtársulata a „Cigányszere-
lem” című operettet, határozott nagy
sikerrel, zsúfolt ház előtt, úgy hogy
az igazgató a darabot négyszer
egymás után adta elő. A közre-
működők közül Peterdi Etelka, Teleki
Ilona, Halász Ilona, Nádassyné, Vá-
radi, Ujj Kálmán, Kemenes, Székely
és Békési Lajos zajos tapsokat arat-
tak kitűnő énekükért és játékukért.

Gyilkosság az országuton.

A pénztől részegek, ittasak lesznek az
emberek. Eszeveszett mámor, szédítő
örület fogja el még az egyszerűbb em-
bert is, ha kékhajú bankók zizegését
hallja. Szomjas vágy szállja meg s mo-
rállal, büntető törvénnyel, dacolva
gázol keresztül emberéleten, büntetés-
től való félelmen, akit egyszer hatal-
mába ejtett a pénzhűség. Siklósról kap-
juk a hírt, hogy ott gyilkolt a pénz-
éhség.

Pavlovics Zsivkó a gyilkosság áldo-
zata. Torjácon gazdálkodott, dolgozott
szorgalmasan, amint csak egy paraszt
tud szorgalmas lenni. Izzadt, verejté-
kezett, kuporgatta a garasokat talán
maga sem tudta miért. A parasztban is
meg van a gyűjtési, takarékoskodási
ösztön és mert igényei nincsenek, köny-
nyebben megy nála a takarékoskodás,
mint a kultúrembernél, akinek igényei
vannak. A nyomozás eddig nem derít-
ette ki miért, de pénzre, sok pénzre
volt szüksége Pavlovics Zsivkónak,
mert szombaton volt Siklóson a heti
vásár, hát ő is bekocogott mi egymás-
sal a városba. Mikor a dolgát elvégezte,
beállított egyik siklósi bankba s kivett

onnan ezer koronát. A pénzt eltette,
szorongatta, olvassgatta, mint olyanok
szokták tenni, kiknél ritkán van pénz.

Kocsival, lovával egyik siklósi
korcsmában szállt meg. A nagy ese-
mény, ezer korona nincs mindennap az
ember zsebében — felvidította, költeke-
zőbbé tette a derék Pavlovicsot. Csak
egy gond aggasztotta. Megvan-e a
a pénz? Nem veszett-e el. Ez volt a
veszte. Meglátták, észrevették, hogy
pénz, rengeteg summa van nála. Gyuró
József oldi polgár szemében legalább
rengeteg summa lehetett az ezer korona,
mert gyilkolásra ösztönözte, csak hogy
a pénzt megszerezhesse.

Délután befogták a lovakat. Gyuró is,
Pavlovics is s békés nyugalommal ko-
cogtak hazafelé. Egy darabon megy az
ut Old felé is. Az még nincs kiderítve,
hogyan, mikép történt a gyilkosság.
Gyurót alkalmasint elszédítette a pénz
vágya, éhes, szomjas lett a Pavlovics
ezer koronájára. Rátámadt valami öl-
döklő szerszámmal s végzett vele. A
pénzzel elmenekült, vagy helyesebben,
akart elmenekülni.

Vérbefagyva, holtan találták az arra
menők Pavlovics Zsivkót. Már az élet
szikrája is kihunyt benne, mikor rátalál-
tak. Hamarosan értesítették a siklósi
csendőrséget, mely derekas, ügyes nyo-
mozás tán rövidesen kézrekerítette a
tettest. A gyanu mindjárt Gyuróra irá-
nyult. Ő utazott, kocsizott együtt a
meggyilkolt Pavlovicssal, ő látta a
korcsmában, hogy pénz van nála. Az
elfogott Gyuró állapota, ruhája még
jobban megerősítette azt a feltevést,
hogy ő a gyilkos. Sáros, lucskos, csa-
talos helyen történt a borzalmas gyil-
kosság. Gyuró ruhája is térdig sáros,
nedves.

A szerencsétlen Pavlovics alkalmasint
védekezett, ellentállt s a tusakodás közt
szüppedt bele a gyilkos a sáros pocso-
lyába. Még jobban megerősíti, szinte
biztossá teszi a gyanut, hogy Gyuró ru-
háján vérfoltok is vannak.

Gyuró persze tagad. A csendőrség
letartóztatta a súlyos gyanúkok alapján.

Magyarosodó apácák.

A Magyarországon működő irgal-
mas nővéreknek, mint köztudomású,
eddig Grácban volt az anyaházuk s
onnan küldték őket a különböző mag-
yar kórházakba, hogy a betegeket
ápolják. Az onnan kikértelt „testvé-
rek” között elvétve akadt magyar
is, ami annyit jelent, hogy a tulnyo-
mó része osztrák, német, olasz, cseh,
morva, román stb. volt s egy-egy
magyar is volt közöttük. Felismerni
őket nehéz volt, mert mind nem e-
tül beszéltek, nemcsak egymás kö-
zött, hanem a betegekkel is.

A betegápolásnak pedig egyik fő-
elve, hogy az ápoló értse meg, mit
akar a beteg. Az igaz, hogy az ir-
galmastestvérek az orvosok utasítá-
sát követik s a beteg kívánságát
csak akkor teljesíthetik, ha azt az
orvosok rendelik, mégis egyes osz-

LÖWY JÓZSEF Sirkőraktárában 10 K-tól feljebb remek kivitelű sirkővek
rendkívüli nagy választékban kaphatók.
Budapest, II., Fő-utca 88. sz. (Pálffy-tér mellett) saját házában.

Minden szalmába
vagy munkát, teme-
tői javítások, ve-
sek és aranyozások
jelvények és jel-
ismeretesen készí-
nek.

tályokon, pl. súlyos betegeknek, gyermekeknek az ápolás sikere jó részt attól függ, hogy érti-e a betegápoló a beteg nyelvét.

Ebből a szempontból rendkívül üdvös az irgalmastestvérek magyarországi anyaegyházának működése. Ez a ház a Fehérvári-úton épült s 100 betegápoló testvért képeznek ki — magyarul. Ez új rendszer hatása már meg látszik a legtöbb székesfehérvárosi kórházban, ahol már magyar apácák teljesítenek betegápolói szolgálatot s magasztos hivatásukat a betegek nyelvén, magyarul, végzik. Rendkívül fontos ez a gyermekosztályon, ahol nagyrészt csak magyarul tudó gyermeket ápolnak. Itt tünt ki, hogy ez az osztály, amelyet Vilma irgalmasszónő vezetett, csak úgy felelt meg rendeltetésének, hogy magyarul vezették. Mert ha igaz az, hogy néma gyermeknek anyja sem érti szavát, akkor az is igaz, hogy hiába panaszkodik a gyermek, ha nincs, aki megértse.

E rendszer mindjobban terjed a fővárosban és akad már olyan apáca is, aki jóllehet idegen származású, még a német kérdésekre is magyarul felel. Örvendetes a magyarosodásnak ez a mértéke, amely azt mutatja, hogy a betegápoló rend megértette az idők szavát.

Fürdőmuzeum.

Évek óta a magyar fürdők láto- gatottsága s építkezéseinek elmaradottsága miatt állandó a panasz. A hazai fürdők még a múlt századbeli állapotban vannak s mint a bárifai tifuzsesnél kiderült, a fertőző bajok e leni védkezéshez nem rendelkeznek a szükséges betegpavilonokkal sem. A fürdő ilyen elhanyagolása okozza, hogy a milliók külföldre vándorolnak, a lemagyarabb ír is R-hitson töltötte nyarait.

A fürdők fellendítése, építkezéseinek elősegítése s kereskedelmi és gazdasági szempontból való kezelése érdekében memorandumot készített a fürdőüggyel évek óta foglalkozó P.ksy Mihály Viktor, amelyet a kereskedelmi miniszterhez is benyújt. A tervezet nagyszabású feladatokat jelöl meg megvalósítandónak a kormány és az érdekelt fürdőtulajdonosok részére. Ilyen első- sorban:

1. Szövetkezésbe venni az összes magyar fürdőket.
2. Ez a szövetkezés kivihető program alapján részint az árak csökkentése, másrészt helyes tarifapolitika által a magyar fürdők láto- gatottságát elősegíteni.
3. Kölcsönös biztosítás és szövetkezeti pénztárat alakiása által a szükséges építkezéseket keresztül- venni.
4. Ipar és kereskedelmi alapon szerveznék a fürdő ügyet, a reklám s kellő szállítási politika útján a külföldi konkurenciát lenyomná s úgy

az ásványviziket, mint a fürdőket jobban értékesíteni.

5. Fürdőmuzeumot állítana fel állami felügyelettel az érdekelt fürdők bevonásával, hol a fürdők topografiai, geológiai, magassági felvételein kívül a fürdő és környékén, megközelíthetőségén, turisztikai útjain, jelentőségén kívül található volna a fürdőre vonatkozó bédékker, prospektus pontozásokkal. E muzeum révén rendelkezhető lesz az ásványviz hármely fürdőből tartható fontos költségvetés, s helyet foglalna a közvetítő iroda, ahol felvilágosítást adnának minden fürdőről bárkinek s orvosi vélemények lennének arról, hogy mely víz mi ellen használható. Ugyazintén a sók használatára vonatkozó utasítások is.

E programból, amelynek hő indokolása most készül, az épít- ipart a fürdőépítések s ujjáépítések kérdése érdekli legjobban. Sok hivatalos fórumon megy még e tervezet keresztül az új fürdőtervezési javaslat- tal együtt, amíg belőle törvény lesz. Az állam elkészíti a törvényt, ezen belül azonban kétfőre nagy feladat vár: a szövetkezett fürdőkre, amelyeknek saját érdekükben is segíteni kell a mai tarthatatlan állapotokon s fürdők építését megkezdeni vagy azokat a modern követelményeknek megfelelően át kell alakítani, mert különben önkremennek s a közön- ségre, amelynek ugyan első sorban jó fürdőszobát kell adni s jó ellátást (mert gyógyvíz van e gazdag ország- ban) s türelemre szoktatni, hogy az átmeneti idő alatt is maradjon it- hon s ne vigye ki pénzét külföldre. (Sz.)

HIREK

A Héiről.

A király betegsége. A múlt hét folyamán riasztó hírek keltek szárnyra a király megbetegedéséről, melyeket azonban a legilletékesebb helyről csakhamar megczáfoltak. A hír — szerencsére — tulzolt volt. Ő felsége könnyű náthában szenvedett, mely csak annyi befolyásolta megszokott, rendes életmódját, hogy orvosa dr. Kerzltan csára nem hagyta el a schönbrunni kastélyt, nehogy a rossz időjárásban esetleg még jobban meghűljön. Legutóbbi táviratok sze- rint, a király állapota ma már teljes- sen javult, a nátha elmúlt és ő fel- sége a legjobb egészségben végzi naponkénti hivatalos teendőit és életmódjában semmi változás sem történt.

A kegyelet adója. Mal számunkban találják olvasóink a fiatal Fülel Szántó Endre hangulatos, szép költeményét, melyvel korán elhunyt édesatyjának, Fülel Szántó Lajos, lapunk volt illusztris tris munkatársa, kegyeletes emlékének áldoz. Amilyen szomorú és fájdalmas volt reánk nézve ideális lelkületű munka- társunk elvesztése, épen olyan szeretettel fogadjuk a fiát és reméljük, hogy atyja nyomdokán haladva, rövid időn ő is méltó helyet foglal el majd a magyar irodalom művelői és az általános kultúra terjesztői sorában.

Az égő ravatal.

Kegyetlen módon suitott le a sors egy köztisztelőben álló temesvári családra. Kriváchy Elek nyugalmazott erdőfel- ügyelő, Darabanth János dr. vármegyei főügyész apósa a múlt héten meghalt. Este a gyászoló család visszavonult a lakás egyik helyiségeibe. Hét óra táj- ban a szomszédok megrémülve látták, hogy a szobából hatalmas lángok csap- nak ki. Erre gyorsan besiettek a szo- bába, ahol a berendezés és a ravatal lángokban állott. Egy ismeretlen katona látva a veszedelmet, berontott a szobába

s saját élete veszélyeztetésével kimen- tette a holttestet az égő szobából. Köz- ben a házbeliak értesítették a jözsefvá- rosi tűzoltóságot, amely kivonult a hely- színre s nehéz munka után megakadá- lyozta a tűz tovaterjedését. A katasztró- fa valószínűleg úgy keletkezett, hogy egy gyertya ráesett a ravatalra s lángra lobbantotta a fekete posztóval bevont szobát. A kár ezer korona. A gyászoló család ez újabb szerencsétlensége nagy részvétet keltett a városban.

Gyermekből alakult tolvajbanda.

A nagylátai csendőrség a napokban egy gyerekből álló tolvajbandát fe- dezett fel. A 12—14 éves gyermekek egész szervezetett bandát alkottak és magukat a lopák kétes mesterségében gyakorolták.

A Vértes községben lakó szülők pa- naszára kezdett nyomozni a csendőrség és csakhamar kiderítette, hogy a banda fele Mászó József 13 éves fiú, aki szer- vezője és mindenben teljhatalmu ura volt a gyerek-betörőbandának. A másik feles vezér B. Nagy Sándor 11 éves fiú volt, aki anyját, Babó Ferencné is több ízben meglopta. A lopott pénzzel elmen- tek Nagylátára és ott Steier Jakabnál vásároltak rajta két ócska, rozsdás pisz- tolyt és több töltényt. A gyermekfantá- zia szépen kiszínezett betyár-romanti- kának szüksége volt ezekre a fegyve- rekre is, noha ezek használhatatlanok voltak.

A két rozsdás pisztolytal a kis be- tyár-önjelölték egvelőre csak tyukokra és más háziállatokra próbálták lövöldözni, de ez okozta vesztüket. A szülők ezek után feljelentést tettek ellenük a csend- őrségnél.

A debreceni törvényszék gyermekbí- rósága fog majd itélkezni a kisdud be- tyár-csemeték fölött.

A temető tolvaja.

Furcsa istenteremtése az ember, ha berug. Olyan dolgokat művel, ami ép- észszel s józan gondolkodással eszébe sem jutna. Ilyen különös ideája támadt Sima Kiss Imre kecskeméti lakosnak, aki faragószéket akart magának csinálni. Hogy fát szerezzen, kiment a temetőbe s ott az egyik sírról lefürészelt a fejét. majd a vállára téve a városba ivveke- zett a Jókai-utcán. Ott azonban a dühöngő Kiss Imre feltűnt a rendőröknek s küön- sen szemet szurt nekik a furcsa alaku ficsomó, amit a vállán cipelt. Az őrjá- rat igazolásra s a fa holszerzésére szó- litotta fel Kiss Imrét, aki azt mondotta, hogy testvérétől kapta a fát. De a rend- őrok nem elégedtek meg ennyivel, ha- nem alaposan megvizsgálták a fát és észrevették, hogy fejfa, amit később Kiss is beismert s bevallotta, hogy úgy fürészelt le az egyik sírről, mert faragó- széket akart csinálni belőle. A kecske- méti rendőrkapitányság bünygyil osz- tálya lopás vétsége miatt az eljárást megindította Kiss ellen.

Magyar ember kivégzése Amerikában. Amint amerikai tudó- sítónk írja, egy Balog János neve- zett embert végeztek ki rablógyil- kosság végett. Mielőtt a vesztőhelyre vitték, utolsó kívánsága volt, hogy egy jó marhapörköltet enne, de csakis Kotányi-féle igazi rózsapapri- kából készítve. Minek után a hir- neves Kotányi-féle paprika Ameriká- ban is a legjobb hírnévnek örvend, azonnal előkerültek egy fűszerüzlet- ből, ahol igazis Kotányi féle rózsapaprika kapható és ezzel örömmel ment a vesztőhelyre, utolsó szava volt: éljen Kotányi!

Rózsadomb

legexponáltabb helyén Zárda és Zi- vatar u/cza sarkán, előérrel és kerti udvarral, 2, 3, 4 és 5 szobás lakások hálal, üzlethelyiségek, szob- rársz és festő műtermek, a legna- gyobb komforttal, gáz, villany, va- cum és telefonnal ellátva 1911 május 1 re kiadók. Bővebbet Kállai Ignácznál, Hársa-utca 40. szám. Telefon 60—42.

Nyill-tér.

E rovatban az általam nem vállal felelős- séget a szerkesztőség

Kistájgerozás.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület tulajdonát képező Baross- téri házából 8 évi pontos lakbérfizetés dacára minden ok s megkérdéze- sem nélkül 650 koronával kistájge- roltattam. Fogműtermemet már Baross-tér 8. szám alá helyez- tem át, hol érem engem szükség esetén felkeresni sziveskedjék.

Tisztelettel

Guttermuth János

Baross-tér 18. (a keleti pályá- udvar közelében). Telefon: 159—36

FORRALMI LAZ.

14 (Arzúbaschew regénye.)

— Azután . . . már megkomo- lyodtunk . . . tanultunk és elmél- kedtünk, töprengtünk . . .

De talán nem a tanulás a fődolog? Csak nem szentelhetem az egész életemet egy tudománynak? Egyedül csak annak . . . A kérdés tehát: hogy miért teszük ezt? igen, miért? És mikor ezt kérdeztem magamtól, hát lássátok, nem kaptam rá feleletet! . . .

— Hogy hogy? — kérdezte Dóra, fejét felemelve.

— Csak úgy ni . . . nem kaptam rá feleletet! Megkísérlettem valamit kigondolni . . . más szóval: keres- tem valamit, a mivel amithassam, megcsaljam magamat; és nem talál- tam semmit . . . semmi okosat!

Larionow felugrott helyéből és mindkét karjával a levegőben hado- nászott, azután folytatta:

— Biztaltam magamat, hogy azért kell tanulni, hogy a népnek szol- gálhassunk . . .

— Hát jó . . . Könnyű ezt mon- dani! De hogy seg thetünk-e való- ban a népen . . . ezt teljes bizton- sággal senkise tudja . . . Mert itt vagyok például én . . . hát én azért tanu'ok, hogy orvos legyek és a betegeket gyógyíthassam . . . igaz-e? Egy pillanatilag hallgatóit és kér- dőit tekintett a többiekre.

— Mondjuk, hogy igaz, — je- gyezte meg tréfásan Andrejew.

— Ne tréfálkozzál, mert én komo- lyan beszélek! — mondta sértődöt- ten Larionow. Tegyük fel tehát, hogy orvos leszek és betegeket gyógyítok . . . Ha tehetséges ember volnék, új fel- fedezésekkel gazdagíthatnám az or- vosi tudományt . . .

— Hát még mit nem tennél? — mond a megvetőleg Andrejew.

— Jó, hát nem leszek semmi mást, csak gyógyítok . . . sokakat gyógyi- tok . . . Helyes . . . Sokan meg- gyógyulnak, sokan nem gyógyulnak meg, de nem azért, mert a beteg- ségek erősebbek a tudományánál, ha- nem azért, mert sok betegség olyan okokra vezethető vissza, amelyek általában . . .

— Nyögd már ki: amelyek álta- lában kifürkészhetlenek! — segítette ki Andrejew.

— Helyes! És most mi követke- zik? . . . meggyógyítok egyet-kettőt, százat . . . Jó embereket, akiknek megmentésén örvendek és gonoszok- kat, csöcseléket, akik nem érdemlik . . . Ezekről se vonhatom meg segélye- met, mert éppen úgy szenvednek és éppen olyan joguk van a segítségre,

